

Gönczné Posch Jolán

Életemet adtam

Göncz Katika élete (1964–1975)

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Gönczné Posch Jolán
Életemet adtam

Göncz Katika élete 1964–1975

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1988-ban jelent meg a montreali Magyarok Nagyasszonya Plébánia kiadásában. Az elektronikus kiadás a szerző engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

A könyvet Péter Júlia OFS vitte számítógépbe.

*Ha világot gyűjtanak,
nem rejtik a véka alá,
hanem a tartóra teszik,
hogy mindenkinek világítson a házban.
(Mt 5,15)*

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
1. Ahonnan kinő a búzavirág	4
Katika születése	4
Édesanyja gyermekkora és megtérése	4
A Lélek sodrában	6
Nagyszülők	7
2. Harcban a leukémiával	8
Betegségének tünetei	8
Első nap a kórházban	8
Gyógyszer terápia	9
Egyedüli reményünk	10
3. Osztálytársai és a parókás kislány	11
Az iskola	11
A víg kedély mint orvosság	12
Az elsőáldozás	12
Különböző kísérletek	13
4. Szenvedéseit tudatosan felajánlja	15
Kihallgatás Mindszenty Hercegprímás Úrnál	15
A lelki közösség keresése	15
Rádiumsugárzás kezdete	15
Tanúságtétele	16
5. Vihar előtti csend	18
Nem vagyok egyedül	18
A nagy vihar	18
A betegség rosszabbra fordulása	19
Az ima ereje	19
Lehajolt hozzánk az Úr	20
6. Lélekben mindig Istennel	22
A természet ölén	22
Újabb visszaesés. Önvádak és fantáziák	22
„Ne sírj, Mami”	23
Kati álma új otthonában	23
Hűséges kutyája	23
Karácsonyi verse	24
7. Jézus haza hívja	25
Legmélyebb vágya	25
A halál küszöbén	25
Utolsó útja a kórházba	26
Búcsú testvéreitől. Bocsánatkérése	26
Utolsó szentáldozása	26
Legyen meg a Te akaratod	27
Zárószó	28
Adatok	29
Fényképek	30
Utószó	31

1. Ahonnan kinő a búzavirág

Katika születése

„Ezért a kislányért szeretetemet adom a sírig.” Könny szökött a szemembe, ahogy olvastam ezeket a sorokat. A szülészeti szoba tele volt a rózsák illatával, amikkel ez a kis kártya jött a férjemtől. Hát igen, valóban gyönyörű kis teremtés! Hosszú hajcscájja, dundi kis pofija, azok az aranyos kis pufók kezecskék. Szeretettel simogattam, és külön-külön megfogtam minden egyes ujjacskáját. Csoda történt! Valójában megszámlálhatatlanszor a világmindenségben, egy új emberke, egy új élet lett létre hívva, és mindig ugyanaz az új csoda marad az édesanyának, ahogy karjaiban ringatja kisgyermekét. – Sokszor hallottam az idősebbektől, hogy a szülés fájdalommal jár ugyan, de abban a pillanatban, ahogy a gyermek megszületik, minden feledésbe merül.

Igaz. Igen sokat szenvedtem; mindig rosszul voltam, úgy is jártam dolgozni. Ezeken az útjaimon a busz egy magániskola előtt haladt el, ahol egy Szűzanya-szobor és egy Jézus-szobor állt. Szívem mélyéből könyörögtem: Édes Jézusom, drága Szűzanyám, add, hogy egészséges gyermekem legyen. Add, hogy okos, szép, kedves legyen. Szívem mélyéből tört fel az ima, ahogy csak a fiatal mamák tudnak imádkozni áldott állapotukban. Egy régi, közismert reggeli imát mondtam el a legnagyobb buzgósággal. „Szívem első gondolata hozzád száll fel, Istenem, Te őriztél meg az éjjel, maradj ma is énvelem. Téged áldlak és imádlak, mint szerető gyermeked, szívem csakis azt akarja, ami kedves Teneked.” Kisgyerekek imája, de ebben minden bent van... „Szívem csakis azt akarja, ami kedves Teneked.”

Nagy súlyt fektettem a tisztaságra, vagyis az erkölcsi tisztaságra. Fiatal gyermekéveimben láttam elég sok mindent, amit borzasztóan megutáltam. Nehezen tudom elfogadni a pszichológusoknak azt a nézetét, hogy ahol a szülők pl. részegesek vagy botrányos életet élnek, a gyerekek ugyanazt fogják csinálni. Hála Istennek, a bátyámmal együtt csak a pozitív dolgokat szűrtük le mindenből, és teljesen az ellenkezőjét tettük, és tesszük mindezidáig.

Édesanyja gyermekkor és megtérése

Gyermekkoromban, egész hétéves koromig, mindig csak apáca akartam lenni. Lementem nagymamához Balatonalmádiba nyaralni, s egész nap oltárokat építettem, körmenetet csináltam virágokat szórva. Ezidőben elvégeztem az elsőáldozásra való készüléket, amit nagyon, de nagyon szerettem. Minden érdekelt a kis Jézuskával kapcsolatban, meg hogy hogyan teremtette az Atya Isten a világot hat nap alatt, a hetediket pedig pihenésre szánta. A Tiszi bácsi színes krétákkal rajzolta a fekete táblára a napot, a vizet stb. Az igazi nap épp a táblára süttött, nemigen láttam tisztán. „Tiszi bácsi, nem látok!” Erre ő karjaiba kapott, és odavitt egészen a táblához, hogy jól szemügyre tudjam venni. Egy egész csomó szentképet is kaptam, olyan jól feleltem mindig, mert nagyon szerettem.

„Meg ne öljétek a Lelket”, mondja a Szentírás. Ámde pontosan 1949-ben törölték el a hitoktatást az iskolákban, és ezzel nekem be is fejeződött minden további képzésem. A sok százezer magyar gyermekkel együtt biztos útra léptem a hitetlenség legfelsőbb iskolájába. Tizenhárom éves koromban, amikor az 1956-os magyar szabadságharc után kijöttünk Kanadába, már azt sem hittem el, ami pedig történelmileg igazolható, hogy Jézus valaha is élt itt ezen a földön. Hát még az Istent! Az egész mesének tűnt. Anyuval mentünk a buszon, Montrealban, és egy öreg kanadás néni hallotta, hogy magyarul beszélünk. Beszélgetésbe elegyedett velünk, aztán valahogy a vallásra terelődött a szó, többek között a jó Istenre. Az

nincs, vágtam ki teljes határozottsággal. A szegény nénike majdnem lefordult az ülésről. Anyu meg majdnem a föld alá süllyedt szegényében.

Ennek ellenére mondhatom, azért nem voltam olyan elvetemedett személy, mert – most már tudom, hogy a jó Isten kegyelméből – mindig jóindulatú voltam, ha kellett, mindig szívesen segítettem, szófogadó és tisztelettudó voltam. Talán ez az, amit „vágykeresztségnek” hívnak, csak hát akkoriban még nem lehetett nevén nevezni a gyereket. Elég az hozzá, hogy szerettem mindent, ami szép volt és felemelő. A hazámért a forradalom alatt, ha kellett volna, kész lettem volna meghalni, mindig magas eszmék fűtöttek. – Ha elmentünk kocsikázni a Laurentien-be (akkor még nem volt ilyen drága a benzin, csupán passzióból is kocsikáztak), s láttam a csodálatos színekbe burkolt kanadai őszt, szinte minden pillanatban felkiáltottam a fiatalság tiszta hevével: „Jaj, de szép! Úgy szeretném magamhoz ölelni az egész világot!” – Ahol nincs messze a szeretet, ott közel az Isten. Lassan, szinte kézzel foghatóan, egyre jobban vonzott az a Szent Valaki.

Sokan felteszik a kérdést: hát a szülei nem tudták megtanítani? Hát igen, jogos a kérdés, de sokszor a körülmények szabják meg a játékszabályokat. Apám, sajnos, alkoholista volt, ami pokollá tette életünket. Engem igazán szeretett; megtörtént, hogy nekem adott kenyeret, a bátyámnak meg nem; mégis, amikor 41 fokos lázban feküdtem, elvitte hazulról a lázmérőt és eladta, hogy italt vehessen rajta. Beteg volt szegény, nagy betegség ez. Anyám nehezen zsákolt a terményforgalmiban, pedig ezidőben még apám vasúti segédtsízt volt. A végén elválásra került a sor, és így szegény anyámnak két kisgyerek ellátásáról kellett gondoskodnia, ami az otthoni körülmények között nem volt könnyű dolog. Nem sok ideje jutott lelki dolgokkal foglalkozni. Azért ő a maga módján, példájával, tanúságtétellel volt számunkra, amit most húzok elő kincses ládából.

Egyszer az ottani párttitkár eljött hozzánk, és látta, hogy két nagy szentkép van az ágyunk felett: Jézus és Mária képei. Miért nem teszi ki ezeket a vécébe? – kérdezte. Erre anyu azt mondta neki: Maga csak tegye ki a maga örökségét, de ne az enyémet. Ugyan ez miatt a párttitkár miatt elítélték börtönbüntetésre. Két hónapot kapott, de a kisgyermekei korára való tekintettel a bíró egy hónapra szabta. *(Valami összezördülés folytán hívatta anyut az irodába. Ő meg azt üzenete neki, hogy „magának annyi ide, mint nekem oda, és különben is tehet nekem egy szívességet...” Erre, azzal a váddal, hogy megsértette a pártot, bezárták.)*

Bátyámmal együtt – kb. öt- és hétévesek lehettünk akkoriban – teljesen egyedül maradtunk, a jó szomszédok és rokonok irgalmára hagyva. Amikor anyu kiszabadult, jött az úton biciklivel, s meglátott engem, amint éppen jöttem hazafelé, piszkosan, sárosan, gondoztatlanul. Leugrott a bicikliről, ölelt, csókolt, ahol ért. Sírtunk mind a ketten, mint a bölömbikák. Ezután hat hónapig nem dolgozhatott, el volt tiltva a párt iránti bűne miatt. Éppen tél előtt álltunk. Tüzelőnk nem volt. Anyu egymás után vágta ki a ház előtt álló akácfákat, és a jó szomszédok nem jelentették föl, pedig ez tiltva volt.

Emlékszem, akkor karácsonykor már olyan éhesek voltunk, hogy nem volt erőnk vagy értelme felkelni az ágyból. Három napja már semmit sem ettünk. Egyszer csak a jó Isten irgalmából egyik nagynéném hozott nekünk ennivalót; pedig neki sem volt nagyon, mert a nagybátyámat nem sokkal korábban hurcolták el a szemem láttára. Nem volt könnyű, de ebben a nyomorban nagyon összenőttünk. Volt, amikor csak egy kis darab kenyér volt a háznál. Anyu biztatott, hogy csak együnk, ő már evett; persze tudtuk, hogy csak mondja. Mind a hárman csak nézegettük, egyikünk sem akart hozzányúlni, míg végül elosztottuk háromfelé. – Mai napig is azt tartom, nem árt a szegénység, az ember felfedezi magát benne. A szív olyankor olyan könnyen adakozó. Ha már az ember gazdag, akkor annyira fél, hogy az a biztonság és jólét kicsúszik a karmai közül, hogy igen szorosan szorítja az öklét, s ezzel együtt a szíve is bezárul. Még iskolás koromban vettem észre nagy meglepődéssel, hogy a gyerekek mindig azzal osztották meg az uzsonnájukat, akinek úgyis volt, s akinek nem volt,

annak nem is adtak. Viszont én, ha meghaltam volna, sem kértem volna senkitől. Bezzeg, ha egyszer sikerült egy „óriáskiflit” vennem, annak csak a csücske jutott nekem.

Visszatérve kanadai életünkhöz, egy nyáron, iskolai szünet alatt kimentem egy nyaralóba, vigyázni két kis francia gyerekre. A hirdetés úgy szólt, hogy keresnek angolul beszélő fiatal lányt, aki munka közben meg akar tanulni franciául. Persze rögtön kaptam az alkalmon, bár még a mai napig sem beszélem ezt a nyelvet valami fényesen, tudniillik, ahogy a gyerekek megtudták, hogy én angolul beszélek, többé egy szót sem szóltak franciául. – Itt, a szomszéd nyaralóban volt alkalmam megismerkedni két francia fiúval, akik papnak készültek, és ez a nyár volt a végső fogadalmuk előtti próbaidő. Az egyik fiúval, aki nagyon kedvelt, mert (jó magyar szokás szerint) igen dolgos voltam, ami ritkaságszámba ment az itteni fiatalok között, sokat beszélgettünk. Mindenáron meg akart győzni arról, hogy van Isten. Sehogy sem fért a fejébe, hogy lehetek ilyen sötét. Eredménytelenül igyekezett. De ami nem sikerült Jacques-nak, az annál könnyebben sikerült a Szentléleknek.

Ha nem is voltunk vallásosak, azért a magyar templomba eljártunk, mert itt volt alkalmunk más honfitársakkal találkozni, és jó alkalom volt arra is, hogy felvegyük az új kalapot vagy a csinos kis cipőket. Itt kell megemlítenem, hogy a bátyámmal együtt már korábban felvettük a bérálás szentségét egy ilyen alkalommal, mivel féltünk, hogy egyikünk sem tud majd megházasodni az illetékes papírok hiánya miatt. Kicsit röstelltük a dolgot, mert már 16-18 évesek voltunk; viszont Magyarországon sem ruhára nem volt pénzünk, sem szívünk nem volt akármelyik barátunkat is felkérni bérmaszülőknek, mert ez azt jelentette volna, hogy legalább egy karórát kellett volna venniük, ami elég sok pénzbe került.

A Lélek sodrában

Egy kicsit eltértem a dolgok menetétől, mivel fontosnak tartottam, hogy ekkorra már részesültünk a bérálás szentségében, mert akár hiszünk, akár nem, a Lélek ott van, és tudunk nélkül is elkezdi halhatatlan lelkünk megmentését. Tehát eljártunk a magyar templomba. Egyszer éppen népmissziót tartottak; azt hiszem, egy magyar jezsuita atya tartotta, aki Kínában volt missziós pap. Nagyon öreg volt már. Az egész szentbeszédéből csak egy dologra emlékszem, de ez döntő volt számomra, mert egy új életre hívott meg. Azt mondta, hogy sokan azt hiszik, hogy a jó Isten egy ősz öregember, aki ül fent a felhőkön egy széken. De az Isten nem ez, hanem a mindent betöltő élet. Megtalálhatjuk a fában, a fűben, a virágokban, a mezőkön, és természetesen önmagunkban is. Isten az Élet. Egyszerre, amit sohasem hittem volna: ahogy olvasható, hogy hirtelen látni kezdett, megtért – úgyszintén én is. Mintha egy sötét lepel hullott volna le az értelmemről. Egyszerre világos lett minden. Persze akkor így hittem; de a jó Isten azóta még sok-sok mindenben vitt keresztül, hogy tudatára ébredjek: tulajdonképpen olyan voltam, mint a nagybeteg, aki hosszú betegség után először áll lábra és járni kezd. Ennek a nagy lelki betegségnek pedig az volt az oka, hogy mivel egész fiatalon, első osztályos fokon szereztem meg hittudásom, és hirtelen maradt abba, az egész csupán mesének tűnt, amit aztán a helytelen Isten-kép elfogadhatatlanná tett serdülőkoromban.

Isten kegyelméből most már hittem, sőt, éreztem, hogy van Isten, és hogy bennünk él, most már tudatosan kezdtem járni a templomba, és a szentbeszéd során mind jobban kezdtem megismerni hitemet. Az csak mese és kifogás, amikor sokan állítják, hogy „nekem nem kell elmennem a templomba, mert otthon sokkal jobban imádkozom”. Igen, annak is megvan az ideje és a helye, de az ember csak a közösség által és az evangélium hirdetése által tud fejlődni és érteni meg egyre jobban és jobban a hitét, nemcsak elméletileg, hanem élményszerűen is.

Közben a gondviselés további során megismerkedtem a férjemmel. (Még mindig ugyanaz? – kérdezik angol barátaim. Igen, hihetetlen, de még mindig ugyanaz – válaszolom.) Jó keresztény családból származott, mindig ott volt a templomban, bár legelőször a montreali új magyar templom építésének első kapavágásakor mutatták be nekem, és később a montreali Magyar Táncsoportban volt a partnerem. A szülei idősebb emberek voltak, mivel késői gyerek volt. Az ő életük példaképpel szolgált nekem. Amikor a Mami, így hívtuk az édesanyját, először meglátott, mondta a férjemnek: „Na, látod, Jóska, ezt a kislányt vedd el feleségül”. (Persze ott is mindjárt ajánlkoztam, hogy segítek a konyhát felmosni.) Józsi jó gyerek volt, szót fogadott az anyjának; én pedig sokszor mondom neki: „Azt hiszem, az anyád miatt mentem hozzád”.

Most mindezek után vissza szeretnék térni ahhoz a boldog pillanathoz, amikor szeretett gyermekünket magunkhoz szorítottuk, és nagy áhítattal csodáltuk tiszta szerelmünk gyümölcsét. Erre szeretném idézni Szent Viktor I. Richárd szavait a Szentháromságtan megértésére irányuló magyarázattal kapcsolatban: „Ha valaki egy másikat szeret, és a másik ezt a szeretetet nem viszonzza, van ugyan szeretet, de nincs közös szeretet. Ha ketten egymást kölcsönösen szeretik, nagy vágyakozással fordulnak egymáshoz, és az egyik fél szeretete a másik félhez, a másik fél szeretete az egyik félhez árad: mindkettőben van ugyan szeretet, de még mindig nincs közös szeretet. Közös szeretet akkor létezik, amikor ketten egyetértve, közösen egy harmadikat szeretnek, és a kettőnek a szeretete egy harmadik iránti szeretet tüzeben eggyé olvad.” Igaz, hogy a Szentháromság viszonya a Szentírásban nem hasonlít a szülőknek közös gyermekükhöz való viszonyához (*Nemeshegyi Péter, S. J., A Szentháromság, 77. old.*), de valahogy egy kicsit ilyesféle szeretetet éreztünk szívünkben egymás és Isten iránti hálánkból. Ekkor pedig még nem is sejtettük, milyen drága kincset bízott ránk a jó Isten.

Nagyszülők

Én dolgoztam, a Mami vigyázott Katikára. Nagyon szép, bájos kislány volt. A Mami megtanította szép magyar versikékre, kis énekekre, és persze nekünk a legkisebb dolgok is nagy szenzációk voltak. Karcsi papa és Irén mama rendkívülien szerették és kényeztették. Még kétéves sem volt, amikor elvitték a montreali magyar énekkar koncertjére a templom alatti nagyterembe. Ő volt az egyedüli gyerek, és az énekkar tagjai rettenetesen meg voltak ijedve, hogy a gyerek majd sír vagy közbekiabál. De Kati, mint egy igazi kis hölgy, fehér kesztyűvel a kezén, finoman és helyeslően tapsolt minden szám után. Karcsi papa karjaiba vette, felállította a zongora tetejére, és a Kék Duna keringőt énekelve táncolt vele ide-oda.

Mindegyikünk öröme volt; de azért én észrevettem az erős akaratot, ami egyre jobban feltört a gyereken, és indulatosan felkiáltottam: „Megtöröm benned az akaratosságot!” – Még most is beteg vagyok ezeknek a szavaknak a gondolatától is, mert nem volt szükség rá, hogy kiöljem belőle az akaratot, hiszen az élet a legjobb nevelő.

2. Harcban a leukémiával

Betegségének tünetei

Valami nem volt rendben vele, azt már láttam. Bármilyen ruhát vett fel, különösen a harisnyákat, minden idegesítette és bántotta a bőrét. Mindennap újabb harisnyákat, ruhákat vettem, amik nem voltak szorosak a testén, de nem segítettek. Igen sovány is volt a gyerek, de nem volt annyira feltűnő, mert mindig ilyen volt, beteg sosem volt. A gyermekorvostól megkapott minden védőoltást a különböző gyermekbetegségek ellen. Egyik este mondtam is a férjemnek: „Látod, a Zsuzsi (második kislányom, két és fél évvel fiatalabb Katikánál) erősebb, mint a Kati, mégis mindig elájul, főleg, ha vért lát, a Kati sovány ugyan, de szívós.” Egyedül az volt feltűnő, hogy az utóbbi időben mindig odabújt mellém és csendesen üldögélt, ami szokatlan volt. Vannak egyes dolgok, amik feltűnnek, még át is mennek gondolatainkon, de igazából mégsem figyelünk fel rájuk. Ugyanígy volt ezzel is: csak amikor már később gondoltam vissza erre a jelenségre, akkor értettem meg.

Rengeteg hó esett aznap, persze, a gyerekek boldogan vágytak kimenni a frissen esett puha hóba. Várjál, Kati, még húzok fel egy extra zoknit, nehogy átfázzon a lábad. Mert, mint mondtam, valami sejtelem már féltette. De ő az égvilágerért sem akart kötélnek állni. Én sem engedtem, és az anya és gyermek közötti akarát újra fellobbant. Azért is feladom! A kis előszobában ráncigáltam hogy üljön le, de ő elrántotta magát, és szerencsétlenül egy ott lévő kis sámlira esett. Abban a pillanatban az egész arca tiszta lila véraláfutásos lett. Borzasztóan megijedtem. Nem volt normális jelenség, azt éreztem, mert nem esett neki olyan erősen. Rögtön lefektettem a földre, és adtam neki egy aszpirint, hogy nyugodjon meg. El kell vinnem a gyereket az orvoshoz, mondtam a férjemnek, hogy írjon legalább valamilyen idegcsillapítót, mert az utóbbi időben egész bolondok háza volt itthon.

Rákövetkező vasárnap, amikor mentünk a templomba, hátranéztem a gyerekekre, mert igen nevetgéltek, és hirtelen észrevettem, hogy a Kati nyakánál daganat van. Még a vérem is leszállt. Mindjárt megtapogattam: „Kati, fáj?” „Nem” – mondta. A legrosszabb érzések vettek rajtam erőt. Ugyanis a Mami szegény egy évvel előtte halt meg torokrákban. Szegény nagyon példásan, de borzasztóan szenvedett. Azt hittem rögtön, hogy a Katinak is az van.

Első nap a kórházban

Hétfőn reggel – alig vártam már, hogy reggel legyen – felhívtam az orvost, és még délelőtt elvittem a gyereket. Már egy kicsit meg is nyugodtam közben, mert most már mind a két oldalán meg volt dagadva, és azt hittem, talán mumpsza van.

Ahogy bevitettem a rendelőbe, 1970 februárjában, az orvos is, én is megrémülve láttuk, hogy az egész mellkasa tele volt kék, kicsi vérfoltokkal. Még reggel, amikor öltöztettem, semmi sem volt. Az orvos azonnal berendelte a kórházba további vizsgálatokra. Misi, aki minket autóval bevitt a kórházba, Zsuzsival hazament. A Kati és én pedig izgatottan, félelemmel telve megkezdtek a nagy kálváriát.

Következtek az előzetes vizsgálatok, utána a gyerek privát szobát kapott. Az orvos kérdezte, hány éves vagyok. Huszonhét, mondtam. Még akkor nem tudtam, miért kérdezi, de az volt az oka, hogy az orvos, aki már körülbelül tudta a betegség szörnyét, meg akarta tudni, elég érett vagyok-e a hír és a vele járó borzalmak elviselésére. Még egy vizsgálat van hátra, mondta, valószínűleg délután fogjuk megcsinálni, de a kislánynak benn kell maradnia a kórházban. Elment az orvos, s mi összenéztünk Katival. Még nem volt egészen hatéves.

„Katikám – mondtam –, el kell szaladnom ide nem messze az üzletbe, venni egy-két pizsamát, fogkefét, fogkrémet. Nem félsz egyedül maradni?” „Nem félek, Mami.” Elrohantam. Körülbelül félóra múlva vissza is jöttem. Ott állt Kati az ablak előtt mereven, szeméből csak úgy patakozottak a könnyek. „Mi van, Kati?” „Nézd, Mami, mit csináltak velem.” És rámutatott a csontjára. „Nézd, egy nagy tüvel beszúrtak és kivettek valamit”. Karjaimba vettem és dédelgettem. Szegény kis gyermek, akit soha nem bántott senki, most el sem tudta képzelni, mi történik vele. Próbáltam vigasztalni. Ha tudtam volna, nem mentem volna el, de azt mondták, csak délután csinálják. Késő estig ott voltam, de a végén csak haza kellett mennem, mert hát ott volt a másik kisgyerek is. Borzasztó érzés volt otthagyni abban a nagy kórházban, és méghozzá egyedül volt a szobában, mert elkülönítőbe tették.

Másnap korán reggel telefonált a gyermekorvos: „Jöjjenek a férjével, mert fontos beszélőnivalónk van.” A férjem akkortájt nemrég nyitott garázst, és őszintén szólva nem voltunk elkészülve a hírre. Így én mentem egyedül. Az orvos nagyon csodálkozott, hogy csak én mentem, s mivel kisbabát is vártam, nem tetszett neki a dolog. Végül is, biztatásomra, megmondta: „Nézzé, asszonyom, egy nagyon beteg kislány van a kezünkön. Százszázalékos biztonsággal megállapítottuk, hogy a kislánynak lymphocytic leukémiája van.” Persze én nem ismertem ezeket a nagy szavakat, de a sejtelem kihozta belőlem: „Vérrák?” „Igen” – felelte. Majdnem elájultam, forgott velem az egész szoba. Hát erre nem voltam elkészülve, az biztos. Az orvos nem sokat kertelt ezek után. „Nézzé, ez a betegség most még gyógyíthatatlan és végzetes. Még egy gyerek sem gyógyult meg.” „Nem baj – mondtam teljes biztonsággal –, akkor Kati lesz az első.” És e mellett a meggyőződés mellett kitartottam az utolsó pillanatig. Most már, hála Istennek, sokat haladt az orvostudomány, és nagyon sok esetben kigyógyítják a gyerekeket... De ez 1970-ben történt, hatéves korában.

Gyógyszer terápiák

Ezek után jöttek az igazi tortúrák. Vért kellett venni a gyerektől, de nem találtak vénát. Már az egész lepedő véres volt a sok próbálkozástól. Ki kellett mennem a szobából. Nekidőltem a falnak, mert azt hittem, elájulok. Szegény gyerek sírt, könyörgött, ezt mind végighallgatni, és nem tudtam segíteni, csak az Úr Jézushoz könyörögtem. Utána csak fehér köpenyben és maszkkal a számon, gumikesztyűvel a kezemen mehettem be hozzá. A gyerek ellenálló képessége akkor már majdnem az utolsó fokon volt. A legkisebb vírus fertőzése végzetes lehetett volna számára. Az ágyból sem engedték felkelni, mert a legkisebb ütés következtében elvérezhetett volna. Vért kapott. „Nézd, Kati – mondta az orvos –, milyen szerencsés vagy, valakinek a jó vérét kapod, és meg fogsz gyógyulni.” Attól kezdve mindig imádkoztunk azért az ismeretlen személyért, aki a vért adta, és remélem még ma is, hogy a jó Isten megjutalmazza érte. Különösen a későbbi szenvedések alatt, mert többször volt szüksége vére és platelet-re (vérsűrítő). Sokszor napokig hiába feküdt az ágyon elkínzott karjaiban az intravénás tüvel, mert nem volt elég vér, és várni kellett, míg valaki nagylelkűségből adott. Azóta családunk is többször adott vért. Sokszor egy ilyen tragédiának kell történnie, hogy az ember felfigyeljen ilyen dolgokra.

Egy hónapig volt bent a kórházban, és igen jó kezelést kapott. Két hét múlva, bár még mindig az elkülönítőben volt, olyan egészségesnek látszott, jó volt a közérzete, mintha semmi baja sem lett volna. A sok kortizontól persze fel is puffadt, amitől úgy tűnt, mintha szépen meghízott volna. Mindenki megállt üvegajtaja előtt: „Hej, Cathy, mit csinálsz te itt a kórházban? Nem vagy te beteg!” És ő vidáman nevetett és körbetáncolta a szobát. A szoba falai tele voltak lapokkal az óvodából, amit a gyerekek készítettek neki. Mindenhol virágok, játékok. Volt egy akkora kitömött játéka is – valaki vette neki –, hogy majdnem akkora volt, mint ő, de nagy fekete szemei voltak, és Kati félt tőle, úgyhogy haza kellett vinnem. Egy hónap után már bemehettünk hozzá rendes öltözetben. Kitűnően javult, és az orvos közölte,

hogy a gyereknél sikerült „remission”-t elérni, megállítani a betegséget. Nagyon boldogok voltunk, de az orvos azt mondta, hogy továbbra is minden héten, sokszor minden nap be kell hozni injekcióra, mert csak így tudják továbbra is elfojtani a betegséget. Akkor még csak intravénásan tudták az ún. „vincristin”-t beadni. Ez az orvosság a vincristin nevű növényből készül, amit a kutatók úgy fedeztek fel, hogy az indiánok használták ezt az ún. „elemésztő” betegségnél, ami tulajdonképpen mai nevén a vérrák.

Egyedüli reményünk

Borzasztó sokat szenvedett a gyógyszerterápiától. Állandóan hányt. Visszament az iskolába, de borzasztó volt: minden reggel, amikor már útnak indult, vissza kellett rohannia, mert hányingere volt, a víz kiverte, alig tudott enni valamit. Állandó rosszulétek. Én persze, a férjemmel együtt, már nem akartam vinni a kemoterápiára, hisz már nem beteg, csak a kezeléstől. Végén a félelem miatt – hátha akkor visszajön a betegsége – csak nem mertük megtenni. Nem vehettük kezünkbe ennek az elhatározását, muszáj volt az orvosok határozatait követnünk. Közben vég nélkül imádkoztunk. Még ha valakivel beszéltem is, a tudatom alatt is imádkoztam. Sokszor éjjel arra ébredtem, hogy a szám imát mormolt, amikor felébredtem. Egyszer a misén, még lánykoromban, énekelték: „Porba hullok, Uram, Oltárod előtt...” Összenéztem egyik pajtásommal, egy másik hitetlen tamással, és kirobbant belünk a fiatal, gondtalan nevetés. Alig tudtuk megfékezni magunkat. Most aztán, hála legyen annak a drága jó Istennek, megtanultam, hogy kell megalázkodni, mint az ének mondja: „szegény bűnös, elájulok” az Oltár előtt, örülök, hogy megtanított rá.

Közben, mint már korábban említettem, áldott állapotban voltam. Katinak kezdtem magyarázni, hogy „Kati, lesz még egy kistestvéred”, és próbáltam a korához megfelelően megmagyarázni, hogy a Mami hasában, a szíve alatt hordja a leendő kisbabát. Erre a Kati, ami jellegzetes volt nála, mélyen magába merült, és a legnagyobb csodálattal csak ennyit mondott: „Csodálatos.” (Sajnos, ez a terhesség megszakadt, mert a sejtek rosszul váltak el.) A gyerek hihetetlenül megkomolyodott korához képest, úgy el tudtam vele beszélgetni, mint egy felnőttel. Minden szépre fogékony volt. Hat évig tartott a betegsége, ez alatt az idő alatt mindent, ami szép valaha volt a lelkemben, átadtam neki. Amikor meghalt, úgy éreztem, a lelkem ment el vele, mintha teljesen kiürültem volna. Minden álmom vele ment. Az ő szép tiszta lelkére nagyon vigyáztam. Soha egy rossz szót, vagy valamit, ami megzavarta volna az Isten kegyelme által benne kivirágzott tiszta lelkiséget, nem ejtettem.

3. Osztálytársai és a parókás kislány

Az iskola

Az iskolában nagyon szerették. Annak ellenére, hogy sokat hiányzott, kitűnő tanuló volt, és hamar utolérte társait a tanulásban. Olyan finom kis lélek volt, már nem is emlékezett, milyen érzés volt nem betegnek lenni, mégis mindig jó humora volt, mindig mosolygott és mindenkinek segített. Kérdeztem egyszer, hogy a gyerekek nem csúfolják-e az iskolában, mert a hajacskája, gyönyörű szép arany szőkés-vörös haja az egyik napról a másikra nagy csomókban jött le a fejről a kemoterápia miatt. A tanár azt mondta: „Nézzé, senki az ég világon nem ejt róla szót, mert a gyerekek annyira tisztelik, hogy versengenek érte, ki legyen a barátja.”

Emlékszem pedig, amikor először – legnagyobb rémületünkre – a haja levált a fejről. Pedig az orvos figyelmeztetett, de ezt nem gondoltuk, hogy ilyen hirtelen történik, és az iskola kezdetén. Elrohantam egy stúdióba, ahol igazi hajakat árultak, mert szerettem volna, hogy minél természetesebb legyen. Egy-két napon belül kész is volt, de elfelejtették mondani nekem, hogy ezt nem szabad kimosni, mint a szintetikus hajakat, mert a szálak visszabújnak a hálón. Egy hét múlva kimostam, és kétségbeesve rohantam vissza, beledugva a parókát egy zacskóba amúgy vizesen, mert pontosan ez történt. A rendőrtől még büntetést is kaptam, mert rossz utcán fordultam be.

Kati már kezdte lassan megszokni a parókát, de állandóan viszketett tőle a fejbőre. Varrtam bele finom anyagot, hogy ne dörzsölje, de még így is, amikor mentünk a metróra, minden kis sarkot megkeresett, hogy a fejét titokban megvakarja.

Egyszer történt csak, amikor már igen unta a parókát, meleg is volt, s a haja már kezdett lassan visszanojni (olyan finoman jött vissza, mint egy újszülöttnak), hogy csak egy kendőt kötött a fejére. Egy fiú, aki utána jött haza az iskolából, kiabálta, hogy „Kopaszka, Kopaszka!” Szegénykém könnyekkel a szemében panaszkolt, hogy kicsúfolták. Borzasztó dilemmában voltam, gondoltam, átmegyek és beszélek az anyjával. De féltem, hogy akkor mérgében még jobban csúfolni fogja. Elhatároztam, hogy megmondom a gyerekeknek, ha még egyszer ez történik, ők csak kiabáljanak vissza: „üresfejű, üresfejű!” Hát ez csodálatosan használt. A Zsuzsi tele torokból kiabálta, és ezek után a gyerek többet soha nem tett semmi megjegyzést. Egyszer Kati kiment a játszótérre, felmászott a létrára, úgy lógott fejjel lefelé, a paróka meg leesett a fejről. Rohant haza: „Mami, Mami, képzeld, mi történt...”, és elmesélte, hogyan kapta vissza gyorsan a fejére, és azt hiszi, senki sem látta, futott hazáig.

Ezek csak kis epizódok voltak azokhoz a borzalmakhoz képest, amikor újból és újból visszajött a leukémiája és kórházba kellett vinni. Az orvos összeszámolta, hogy pontosan 66-szor lett beutalva a kórházba betegsége alatt, rövidebb-hosszabb időre. Olyan volt ez az átkozott betegség, mintha saját akarata lett volna. Ha a vérben elfojtották, visszajött a gerincben levő folyadékban. Ez nagy fejfájásokkal járt. „Mommy, nem hiszed el, hogy fáj a fejem – szokta mondani –, ezt nem lehet szavakkal kifejezni.” Én pedig éjszakákon át nyomkodtam a homlokát ujjaimmal, mert ha bizonyos nyomást érzett, akkor ez egy kicsit tompította a fájdalmát. Egyik álmatlan éjszaka követte a másikat, a heteket, a hónapokat, és egyre jobban belemenekültünk az Úr Jézusba erőért és önátadásért, és tudatosan kezdtük felajánlani szenvedéseinket az ő kegyelmes és Szentséges Szívének.

A víg kedély mint orvosság

Harmadik osztályos korában az iskola új igazgatót kapott, akit Angliából helyeztek ide. Nagyon vallásos volt, kedves feleségével együtt, akik nagyon jó barátaink lettek Kati révén, és akik nagyon jó hatással voltak ránk. Ez az ember úgy vonzotta magához a gyerekeket, mint a virág a méheket. Egy utcában lakott az iskolával és velünk is. Ha elindult reggel vagy délben az iskolába, a gyerekek ahol tudták, ott fogták a kezét, a ruháját. A Kati és a Zsuzsi is, ha meglátták, hagyták az ebédjüket, és rohantak, hogy vele mehessenek. Ő egy imahadjáratot szervezett Kati felgyógyulásáért, és be is íratta Don Bosco, a fiatalok védőszentje Társaságába. Megígérte Katinak (ez már egy kicsit később volt), hogy egyszer a feleségével elviszik ebédelni egy előkelő vendéglőbe. Végre elérkezett az a nap, a Kati már egy órával előbb készen állt az ajtóban. Nagyon meleg volt aznap, és elég késve jöttek meg, már azt hittük, valami elfoglaltság miatt nem is tudnak jönni. Elvitték őt a Richelieu Golf Clubba. Dr. Richards mesélte később, hogy a Kati remekül érezte magát, az étvágya is kivételesen jó volt, csak egy kicsit kétkedő szemekkel figyelte a félig sült „steak”-et. Hazafelé aztán – jellemző volt rá, mert a természetességét és a humorérzékét mindvégig megőrizte – fogta az utált parókáját, és úgy odahajította a kocsi hátsó részébe, hogy az – nyitott kocsiban lévén – majdnem kiröpült. Egyszer meg felöltözött nadrágba és egy mellénybe, kezébe vett egy aktatáskát, és azt lóbálva, kopasz fejével azt mondja: „Hey, Mommy, here comes the seventies”. Vagyis: „Anyu, itt jönnek a hetvenes évek”. Volt a televízióban egy ilyen műsor, és azokban az években sokan bolondságból levágatták a hajukat kopaszra. Tudott saját szerencsétlenségén nevetni. Kiskorában sok bolondságra és tréfára tanítottam, mondták is sokan: „Nahát, ilyen bolondságokra tanítod a gyereket?” De most is azt mondom: kell a tréfa, kell a víg kedély, mert adott helyzetben az a legjobb orvosság. Szegénykém csak azt az egyet nem értette meg, hogyan tudnak sokan egészséges létükre kábítószereket szedni, amikor ő, ha csak rágondolt az orvosságra, vagy akár a szagát vagy ízét megérezte, már hányingere lett. Nem tudta felfogni, hogyan dobhatják el sokan meggondolatlanul az életüket, azt a drága kincset, meg az egészségüket. Ugyanígy felfoghatatlan volt számára, hogy nincs mindenki olyan barátságban Jézussal, mint ő. Egyszer egy angol nő megkérdezte tőle: „Kati, te ismered Jézust?” „Persze, mindig beszélgetek vele.” – válaszolta határozottan.

Itt vissza kell kanyarodnom a betegsége kezdete elé egy pár hónappal, amikor egy reggel (még hatéves sem volt, amint említettem) nagy izgatottan bejött a szobámba, és mesélte, hogy „Anyu, azt álmodtam, hogy meghaltam, és Isten elé kerültem. Két ajtó volt, és én az egyikén mindenáron be akartam jutni. Kérdeztem, ha mondok két miatyánkot, akkor bemehetek-e. És Ő igen mély és szigorú hangon azt mondta: amit megmondtam, azt megmondtam.” Már egész kicsi korában jött ilyen dolgokkal, de akkor még nem tulajdonítottunk neki nagy jelentőséget.

Az elsőáldozás

Az első áldozását hétéves korában, a betegsége kezdete után felvette, mert bár nem akartam elfogadni, hogy meg fog halni, azért a józan ész mégis azt mondta, hogy lehet. Tibor atya mindennap bejött hozzá a kórházba, és készítette elő a nagy találkozásra az Úr Jézussal. Nagyon nagy áhítattal vette magához a szent ostyát, és attól kezdve mindig áldozott. Sírt, és persze vele együtt mi is, amikor énekelték: „Életemben, halálomban, édes Jézus, tiéd vagyok.” Pedig legfőbb gondom volt, hogy eltitkoljam előle a betegsége komolyságát. Annak a szónak, hogy rák vagy leukémia, nem volt szabad elhangzania a közelében. Mikor már nagyobb volt, és az emberek természetes kíváncsisággal megkérdezték a gyereket, mi baja, fontosnak tartottam, hogy nagyjából megmagyarázzam neki, mi történik a szervezetében. De csak azt mondtam neki, hogy nagyon vérszegény. – A mai napig is a legnagyobb

kegyetlenségnek tartom, hogy sok orvos a legteljesebb hidegvérrel megmondja a betegnek: ez és ez a baja, és menthetetlen. Pedig az orvos nem Isten, csak eszköz Isten kezében. Annak ellenére, hogy a kislányom a végén belehalt a betegségbe, sokan felépülnek a legreménytelenebb helyzetekből. A betegről nem szabad elvenni a reményt. Sokan azt mondják, hogy így legalább van ideje elrendezni a dolgait, és kibékülni Istennel. De én hiszem, hogy az ember azt úgyis megsejti, és Isten van olyan kegyes, hogy ad időt mindenkinek a megtérésre, ha a lelke mélyén kívánja. Egyszer egy nagyon kedves ismerősöm haldoklott, és hozzánk fordultak, hogy nem hívnánk-e papot. Igen féltek, hogy mit fog szólni, ha meglátja a beteg. Amikor az Atya megjött, tolmácsoltuk is neki híven a hozzátartozók aggodalmait. Ő csak mosolygott és azt mondta, elsősorban nem minden kenet utolsó kenet, hanem a betegek kenete, az Úr Jézust azért hozzák, hogy vigasztalja a beteg lelkét és lelki erőt adjon neki. Másodsorban, az igazi nagybetegnek ilyenkor már semmi sem fontos, sem a frizura, sem a szép ruha vagy a vagyon, ilyenkor mindez teljesen jelentéktelen és értelmetlen. Ilyenkor csak Krisztust kívánja és a kibékülést Istennel. Ebben az esetben is éppen így volt. Nagyon boldog mosoly jelent meg a beteg arcán, és erőtlenül, de biztatóan intett a papnak.

Különböző kísérletek

Közben az ember nagy bajában fűhöz-fához kapkod. Én is, a tudatlanság iskolájában, belekeveredtem egy okkult társaságba, ahol szellemidézéssel, tenyérolvasással akartak az ember baján segíteni. De – hála legyen annak a drága jó Istennek – hamarosan kezembe került a Biblia, és pont azon az oldalon nyitottam ki az ószövetségi részen, ahol Saul egy médiumon keresztül Sámuelét hívatta, aki meg is jelent, de megmondta neki, hogy miért nem várta meg, míg Isten kinyilatkoztatja ezt neki a maga idejében, most meg kell halnia fiaival együtt. Ez nagyon jó lecke volt számomra, láttam benne a Szentlélek figyelmeztetését, és soha többet ilyen dolgokkal nem foglalkoztam. Különben is figyelmeztettek az atyák, hogy nem keresztényhez illő dolog. De ha az ember nem vigyáz, folyton visszaesik a bűnbe.

Történt egyszer, hogy egyik jó barátunk meghívott minket La Salle-ba, egy pünkösdistá templomba, mert állítólag volt ott egy nő, aki gyógyított. Elment az egész jó katolikus keresztény család, hogy – szégyenszemre, most már megvallom – csodát lássunk. Akkorra már megszületett a harmadik kislányom is, aki még egész kicsi baba volt; őt ott egy gyerekszobába tettük, valaki vigyázott is a kicsikre. Közben mind kivonultunk. Még a jó anyám is, mert gerincszerencsétlensége volt, és reménykedett szegény a gyógyulásban. Egyszer csak bejött egy óriási nagy termetű nő. Az első pillanatban olyan heves ellenszenvet éreztem iránta, hogy szinte rosszul lettem is nevezhetném. A gyerekek is olyan izgatottak voltak, különösen Kati, hogy az szinte túlvilági volt. Ahogy álltunk, egyszer csak elkezdtem nagyon mélyen imádkozni. Istenem, nem hiszem, hogy neked szükséged lenne egy ilyen borzalmas nőre, aki olyan tiszteletlenül dobálja be az allelujákat, és közben érthetetlen szavakat ordít. Annyira ellenszenves volt a nő, és csak ordibált, közben az ottani két papféle csak minket nézett. Egyszer csak azt mondja a nő, de már jó hosszú idő után: „Én itt nem tudok gyógyítani, mert sokan ellenem vannak.” Ebben a pillanatban valaki hozta a kislányomat, aki a bölcsődében volt. Elkaptam a gyermeket, és az egész családommal szinte kirohantunk. Meg kellett állnom, hogy mély lélegzeteket vegyek a friss levegőn, annyira fel voltam zaklatva idegileg. Még most is, ahogy visszaemlékszem ezekre a dolgokra, ugyanaz az izgalom fog el. Mondtam is a férjemnek, hogy addig le nem fekszem, míg az anyut, aki ott maradt, fel nem hívom az éjjel, mert biztos voltam benne, hogy alig hagytuk el a helyiséget, a nő kezdte a hókusz-pókuszait. És ott, a kocsiban megfogadtam, hogy az életemre esküszöm, soha többet ilyen gyógyító helyekre be nem teszem a lábam. Persze hívtam anyut éjfél után, és ahogy felvette a kagylót, azzal kezdte: „Te, Joli, de kár, hogy elmentetek. Alighogy kiléptetek az ajtón, a nő elkezdett gyógyítani.” „Te is odamentél?” – kérdeztem. „Hát persze

– mondta. – Tudod, hogy fáj a gerincem, még sírtam is.” „És – kérdeztem –, most nem fáj?” „Nem a fenéket, a marha úgy homlokon vert, hogy most már nemcsak a gerincem, de még a fejem is fáj.” Az Isten gyógyíthat embereken keresztül, azt hiszem, de hogy nem ezen a nőn keresztül, azt biztosan éreztem.

4. Szenvedéseit tudatosan felajánlja

Kihallgatás Mindszenty Hercegprímás Úrnál

Biztos úton vezet az Isten! Ezek után már tényleg csak Őbenne volt minden reményünk. Közben Montreálban fogadtuk Mindszenty József hercegprímásunkat, és Bruno atya kieszközölte számunkra, hogy külön kihallgatásban részesít minket. Hát, amikor beperdült a Prímás úr elé a két kis magyarruhás lány, ugyancsak csodálkozott, mert ő úgy tudta, hogy egy kislányról van szó. Persze, édesanyák tudják, hogy azt lehetetlen megtenni, hogy az egyik kimaradjon. A Prímás Úr nagyon kedvesen beszélt mind a két kisgyerekekkel, megáldotta őket, és a titkárával azt tolmácsoltatta nekünk, szülőknek, hogy ajánljuk fel szenvedéseit az Úr Jézusnak azért, hogy Magyarországon újra legyen hitoktatás az iskolákban. Először egészen megrökönyödtem, mert én, balga lélek, még mindig azt reméltem, hogy mivel egy ilyen szent életű ember ad rá áldást, biztos kieszközli a gyógyulást. De azután hamarosan ráéreztem – legmegbízhatóbb tanítóm, a Szentlélek által – milyen édes keserűség és édes-magasztos szenvedés ilyen célért felajánlani, már majdnem belenyugodva Isten akaratába, mindkettőnk szenvedéseit. Különösen, mivel emlékeztetett arra, hogy pontosan ezért voltam sötétségben, mert nem kaptam hitoktatást, amint az elején említettem, és most már tudom, hogy nincs borzasztóbb, mint a lelki halál.

Már akkor elég nagy volt Kati ahhoz, hogy ezt ketten megbeszéltük, és a szó gyökeret vert szívében; eztán mindvégig felajánlotta a szenvedéseit ezért a célért, sőt sokszor megemlítette, hogy a bűnösökért szenved.

A lelki közösség keresése

Olyan jó volt vele lenni. Az angol iskolában sok vallásos éneket tanult, mivel készült a bérálás szentségére, de magát a szentséget a magyar templomban vette fel, és magyarul is készült rá. Mindig szent énekeket énekeltünk. A családban mindenki nagyon szeretett beszélni az Istenről, és egyikünk sem szégyenkezett emiatt, még ha idegenek jöttek is hozzánk.

Egyszer, amikor már eladtuk a házunkat, egy darabig ismerősöknél laktunk, amíg a farmra ki nem tudtunk költözni. Jó emberek voltak, hálával tartozunk nekik, amiért ilyen beteg gyermekkel befogadtak. De az mégsem a mi meghitt otthonunk volt, és alig vártuk, hogy az autóval menjünk valahova, és jól ki tudjuk énekelni magunkat. Annyi idő után azért is fedeztem fel, milyen jó egy olyan lelki közösségben lenni, ahol az ember ki tudja fejezni lelkének legmélyebb érzéseit, mert tudja, hogy megértik. Meggyőződésem, hogy a katolikus keresztény anyaszentegyházban erre bőven van alkalom. Meríthetünk az Ő drága, bőséges kincseiből, minden alkalomra. Nem kell pünkösdistákhoz vagy jehovistákhoz mennünk. Meg vagyok győződve arról, hogy teljes szívvel, teljes értelemmel és erős munkával kell imádni Istent. Ilyen öntudatos lélekkel tudjuk legjobban építeni Isten országát.

Rádiumsugárzás kezdete

Már nyolcéves volt. Voltak jó napok, napsugarasak, amikor jól érezte magát, és már azt hittük, kinövi a betegségét. Ilyenkor újra meg újra rám jött a kísértés, hogy nem viszem többé gyógyszerkezelésre, mert egyedül az teszi beteggé. Egy kislány meghalt a kórházban, akinek ugyanez volt a betegsége, és az orvos, hogy megelőzze Katinál ugyanezt, előzőleg elküldte

Katit egy ideggyógyászhoz, aki azt ajánlotta, hogy egyelőre ne adjanak további gyógyszerkezelést, hanem elküldte Katit rádiumsugárzásra a fejével.

Ez volt számomra a legborzasztóbb. Mind idősebbek ültek a váróteremben, és az én kicsi angyalom, mint egy szárnytört madárka, úgy feküdt az ölemben. Nagyon, nagyon beteg volt tőle. Amikor rázárták az ajtót, és engem nem engedtek be, mert túl veszélyes, az olyan volt, mintha valaki késsel hasogatta volna a szívemet. Most már megértettem, miért mondják, hogy a Szűzanya szívét tör járta át. Nagyon féltem attól is, hogy esetleg elveszti ép gondolkodását. A már szépen visszanyert hajcskája megint kihullott ott, ahol a besugárzást kapta a fején. Csak hátul maradt meg a haja. Többet egyelőre nem is tettünk parókát, csak egy kis kendőt a fejére. Drága kicsi kendőt, amibe sokszor még most is beletemetem az arcomat, mert érezni vélem a teste illatát.

Egyre többször került be a kórházba. Ki-be, ki-be. Anyuval egymást váltogattuk. Én korán reggel bementem, fél háromig szoktam maradni, utána rohantam haza, mert otthon is volt két kisgyerek, akiknek csak kellett az anyjuk, bár a jó szomszédok és a barátnőim sokat kisegítettek, de mindig máshová vittem őket, nehogy megunják. Anyu munka után hazasietett, lezuhanyozott, és máris rohant be a kórházba, sokszor éjjel is ott volt. Az orvosa még éjjel két órakor is bejött, ha Kati nagyon rosszul volt. Bizony, ilyen nagybeteg mellett éjjel-nappal ott kellett lenni. Az egész család megérezte. Egyik reggel a Zsuzsit átküldtem a szomszédba, én meg gyorsan összeszedtem, ami kellett a kórházba. Siettem. Közben a kocsiban mindig ott volt egy párna és egy takaró, amikor Katit szállítottam. Látom ám, hogy a takaró gyanúsán kidomborodik. Lehúszom; hát szegény Zsuzsi oda bújott, mert velem akart jönni a kórházba. Pedig nagyon vigyáztam rá, hogy a két kisebbikkel is töltsék időt.

A férjem abban az időben nagyon el volt foglaltva, mert akkor nyitott garázst, és nem hagyhatta ott, mert a megélhetést meg kellett keresni. De azért sokszor küldött be virágot, aminek Kati mindig nagyon örült. Különben is, ha a férjem öt percig benn volt, már olyan sápadt lett, hogy azt hittem elájul. Nem bírta a kórházi levegőt, és nem bírta elviselni, hogy tehetetlenül kellett néznie a gyerek szenvedéseit. A végén ráment a gyomrára, és Katival együtt voltak benn a kórházban, mert megoperálták.

Eleinte volt Katinak sok látogatója; de mint mindig, amikor nagyon soká húzódik egy betegség, a végén az emberek elmaradnak. Az életnek menni kell tovább a kórház falain túl is, mégis egyszer nagyon szíven találtak a szavai, amikor azt mondta: „Mami, más nem is igen jön, csak te meg az Irén mama”. Össze kellett szednem minden keresztény jóérzésemet, hogy ne kívánjak, halandó ember lévén, rosszat senkire, hogy egyszer, ha majd ugyanilyen helyzetben lennének, majd megtudnák, mi az, ha senki sem megy be meglátogatni őket.

Tanúságtétele

Bent a kórházban megbarátkozott sok másik fiatal beteggel; ez a montreali zsidó kórházban volt. Akkorra már bezárták a gyermekosztályt, de a súlyos betegeket tovább tartották. Ebben is a jó Isten gondviselését látom, mert életével tanúságtétel volt más vallású emberek számára is. Egyik alkalommal egy tizenhat éves kislánnyal volt egy szobában, akinek csotrakja volt. Szegény nagyon, de nagyon beteg volt. Igen megszerették egymást. A Kati nagy áhítattal nézte 11 órakor a misét a televízióban. Nem szólt egy szót sem, de az egész lénye olyan volt, hogy arra készítette ezt a zsidó kislányt, hogy büszkén mondta Katinak: „Tudod, hogy Jézus zsidó volt?” „Igen, persze.” Máskor, amikor már alig tudott menni, toloszékben sétáltattam, rácsatolva az intravénás készülék, kezében a rózsafüzér – olyan jelenség volt a nagybeteg, hogy mindenki lenyűgözve nézte. Nem mutatásból tette, hanem neki ez második természete volt. A feszület mindig ott volt az éjjeliszekrényén, amit nagy szeretettel szorított magához, és a végén azt szorítva lehelte ki nemes lelkét is.

Volt neki egy kedvenc éneke:

Last night I dreamed an angel came,
He took my hand, He called my name,
He bade me to look the other way,
I saw a Man, I heard His say.

Chorus:

He said if I'd be lifted up,
I'll draw all men to me.
He turned and then I saw
The nail scarred hands
That bled for me.
I touched the hem of His garment
That fell round Him there,
My life, my heart, I gave
My soul was in His care.
When I woke my heart beat slow,
And in the dark I saw a glow
This was no dream, He turned my way
Again I heard my Saviour Say.

Refrén:

Éjjel, álmomban egy angyal jött
Mégfogta a kezemet és nevemen szólított.
Intett, hogy nézzek fel, és egy embert láttam ott
Ki e szavakkal szólt:

Karének:

Azt mondta, ha felemeltetek
Minden embert magamhoz vonzok.
Ekkor felém fordult és láttam
A szögekkel átvert kezeket,
Melyek értem véreztek.
Mégérintettem ruhája szegélyét,
ami földre hullott körülötte.
Az életem, a szívem adtam,
A lelkem örökre az Övé.
Mikor felébredtem, a szívem lassan vert,
A sötétben egy izzó fény ragyogott.
Ez nem álom volt, felém fordult, és
Újra hallottam Megváltóm szavait...

Ha beteg volt, mindig ezt énekelte el-elcsukló hangon, szinte már nem is lehetett hallani a kis hangját. „Anyu, tudod – mondta – sokszor úgy szeretném megérinteni a ruhája szegélyét.”

5. Vihar előtti csend

Nem vagyok egyedül

Egy ismerősöm lánya elsőáldozó volt a közeli angol templomban. Előző nap átjöttek megmutatni a szép hófehér ruháját. A Katinak még a lélegzete is elállt: „Mami, olyan szép ez a ruha, mint egy angyalruha.” Még akkor nem sejtettük, hogy ő lesz az a kis angyal, aki halála napján, vagyis az új élet küszöbén, viselni fogja.

Másnap fontosnak tartottam, hogy elmenjek a misére, mert Borika, meg Krisztina, aki a keresztlányom volt, mind a kettő áldozott. Kati is küldött, „Menjél csak, Mami”. Ő nem tudott jönni, mert nagyon beteg volt. Székrekedése volt az orvosságoktól. Mindent próbáltam a beöntéstől kezdve a kúpokig, de semmi nem használt. Hát jó, akkor megyek, édesapád úgyis jön hamarosan. Ahogy hazajöttem a templomból – siettem nagyon – hát Kati féláljultan feküdt a földön. Bélcsavarodása volt. „Mami, ahogy elmentél, olyan rosszul lettem, hánytam is, még ilyen fájdalmakat nem éreztem. De tudod, jó, hogy elmentél, mert nem voltam egyedül, most láttam igazán, hogy velem volt az Isten.”

1975 májusában, 11 éves korában már nagyon beteg kezdett lenni. El volt keseredve, mert máskor inkább csak a téli idők alatt volt beteg, nyáron rendszerint elég jól érezte magát. Sokat fürdött, nagyon szerette a vizet. Különböző betegsége ellenére nagyon aktív volt, mintha rövid pár év alatt akart volna egy egész életre szóló programot kimeríteni. Járt balettiskolába, amíg a gerinccsapolásokat el nem kezdték. Zongorázni tanult, de a vége felé az már nagyon nehezebbre esett, csak én irántam való szeretetből gyötörte magát; a végén már én bírtam rá, hogy hagyja abba. A magyar iskolába is járt egy darabig, ameddig az egészsége engedte; kanadai cserkész is volt; gyönyörűen hímzett, festett, a testvéreiért rajongott. Mint említettem, nagyon jó tanuló volt. Az egyháznál is sokat szorgoskodott, mivel a férjem sok évig kurátor volt, majd Szent Név Társulati vezető, most pedig a Misszió, a Megújulásban dolgozik – egész életünk tulajdonképpen ott zajlott és zajlik ma is. Nyáron sokszor kimentünk előkészíteni a piknikeket Rawdonba. Az Egyház Parkja van ott. Itt sok kedves időt eltöltöttünk, gereblyéztük a száraz leveleket, oltárt építettünk a sziklán a fenyvesek között: a neve bent is van, egy kis papírra írva a többi jó magyarral együtt, akik közül már a legtöbben elhunytak azóta.

De végül eljött az idő, amikor már a jó Isten kezdte hazahívni. Mindig több és több orvosság, már megint kihullott a haja; rémülten fogdosta a fejét a kezével: „Mami, Mami, nézd, már megint jön ki”. Ha reggel mentünk az iskola előtt a kórházba, és jó barátnői és a többi gyerekek vidáman mentek az iskolába, lebújt a kocsiba, hogy ne lássák. Utána már nem is mentem azon az úton, mert túl fájdalmas volt. Már bújt a világ elől; ráeszmélt beteges kinézésére, már nem akart találkozni senkivel. Ilyen nagy fájdalmak után aztán mindig felajánlottuk szenvedéseinket az Úr Jézusnak, és ez mindig csodálatosan megkönnyítette elviselésüket. Sokat jártunk a Szent József Bazilikába is: szerettünk ott lenni. Igen szerette André testvért. Hazajövet a buszon, ha láttunk halottas menetet – mert a Cote des Niegés temető mellett vitt el az utunk –, mindig a legnagyobb áhítattal vetett keresztet, és kérte a jó Istent, hogy üdvözljön az a lélek, a jó Isten bocsássa meg minden vétékét.

A nagy vihar

Közben meghalt az apósom is; rövidesen utána pedig kimentünk lakni a farmra.

1975. július elsején költöztünk ki, abban a reményben, hogy talán a jó vidéki levegő fog segíteni Kati felépülésében, és a gyerekeknek is egészségére fog válni. Második nap olyan borzasztó vihar volt, hogy azt hittük, a kis farmházat elviszi a szél. Még a harangokat is félreverték St. Philippe-ben, hogy figyelmeztessék a mezőn dolgozó munkásokat a nagy veszélyre.

Még mielőtt a vihar elért volna minket, Kati olyan lett, mint aki megőrült. Egész félelmetes volt: ugrált le a fotelról, a fejét, a fülét fogta, alig bírtam lefogni. Annyira érzékenyek voltak az idegei erre a vihar előtti furcsa csendre. Odafutottam az ablakhoz, láttam, hogy az állatok is mind meg voltak rémülve, rohantak, bögtek. Most már el tudom képzelni, hogyan omlottak le Jerikó falai a trombiták hangjától. Néztük a többi farmépületeket, gondoltuk, ha azok mennek, mi is leszaladunk, hogy a pincében keressünk menedéket. A szél és az eső oly erős volt, hogy a végén nem lehetett látni semmit. Igen, igen félelmetes volt, pedig ez még csak az első, a kóstoló volt itt az új hajlékunkban, mert azóta volt szerencsénk még nagyobb viharokat is átélni. A hely neve is St. Philippe de La Prairie, s ez itt valóban préri, sík terület, ahol a szél kénye-kedve szerint fúhat.

A betegség rosszabbra fordulása

A következő nap a gyerek olyan beteg volt, hogy be kellett vinnem a kórházba. Ahogy az orvos feléje hajolt, érezte a test teljes elfertőződését, és lemondóan csóválta a fejét. Egyikünk sem szólt semmit; nem is jött ki hang a torkomon, ha néha szólnom kellett is, úgy éreztem, minden hang külön megerőltetés, és valahonnan a belsőm legmélyéből tör fel. Tudtuk mi, mit jelent ez, nem kellettek szavak. Tudtam, hogy egyhamar nem megyünk innen haza, és rögtön kibéreltem egy televíziót, hogy legalább azt nézhesse a gyerek, ha akarja. Estig ott voltam, csak ültünk és magunkban voltunk elmélyedve mindketten a halálos csendben. Végre elaludt. A kis Mária-érmet, amit egy trappista atyától kapott, kivettem a tenyeréből. Már nagyon kopott volt, össze volt rágva a plasztik rajta. Ahányszor gerinckezelést kapott, én tartottam a testét a megfelelő pozícióban, ő pedig a Szűzanyától merített erőt. Félelmében görcsösen szorította, összegyúrta a kis amulettet, majd kínjában a foga közé szorította. Nehéz szívvel mentem el, nem is mentem haza a farmra, hanem anyámnál aludtam, de már korán reggel, hat órákor, bent voltam a kórházban. A gyerek nyugodtan, csendesen feküdt, de az ápolónő mondta nekem, hogy egész éjjel vizes lepedőkbe kellett csavarni, mert olyan lázban volt.

Mindjárt felhívtam anyámat, és mondtam neki mi történt, de most már, úgy néz ki, jobban van. Ott ültem az ágyánál. Egyszer csak, úgy reggel fél nyolc felé, felemelkedett az ágyban, rám nézett, és abban a pillanatban a jobb fele elkezdett rázkódni, megmerevedett. Ordítottam, mint aki elvesztette az eszét: Ápolónő!! Abban a pillanatban, nem tudom, honnan, de jöttek az orvosok, ápolónők, hozták az asztalt a megfelelő orvosságokkal és műszerekkel. Rögtön injekciót adtak neki, váliumot, mert a nyelvét elharapta és a foga közé volt szorulva. Én meg, mint az őrült, egyik vizes törölközőt a másik után cseréltem a testén, mert olyan forró volt, hogy szinte pillanatok alatt gőzölgött a törölköző. Közben, amíg az életmentő munka folyt, anyu megjelent egy nagy csokor virággal, mert azt hitte a reggeli telefonhívás után, hogy Kati már jobban van. Ő meg majdnem szívszélhűdést kapott a sokk hírére. Mivel az orvosok mind el voltak foglalva, nekem kellett elvinnem egy szobába lefektetni, borogatást tenni a szívére. Akkor visszamentem, de az orvosok kiküldtek a szobából.

Az ima ereje

Bementem egy kis kamrába, ahol a tisztítószeret tartották, ott letérdeltem egy sarokba, és könyörögtem Istennek, hogy segítse meg. Ahogy itt imádkoztam, bejöttek az orvosok, és hallottam, amint az egyik azt mondja: azt hiszem, elájult. Én meg csodálkozva mondtam

nekik, hogy csak imádkozom. Olyan hideg nyugalom szállt meg, hogy teljesen nyugodtan felálltam, és visszamentem a szobába. Most már csak egy ápolónő volt bent, aki állandóan szivattyúzta a vért a szájában levő kis pipán keresztül, mert tudniillik a vére már olyan volt, mint a rozsdás víz. A egész test már bomlott belülről. Volt egy fiú a folyosón, aki ott dolgozott, és azt mondta nekem, hogy csak imádkozzam. „Imádkozom én éjjel-nappal”, mondtam neki. Bejött velem ő is a szobába, közben az anyu is jobban lett, ő is bejött. Akkor megfogtam a gyermek kezét, mind kezét fogtunk, habár akkor még mit sem tudtam a karizmatikus imáról, és elkezdtem hangosan imádkozni. Édes Jézusom, itt már ember nem segíthet, kérlek, gyógyítsd meg Katit. Azt mondják, az igazi remény akkor kezdődik, amikor már minden emberi tudomány csődöt mond. Valóban, ahogy így imádkoztam, egy pillanatra sem volt bennem semmi kétség vagy kérdőjel, hogy valóban fog-e segíteni az Úr Jézus. De akkor az édesanya féltő szívével azt is hozzáfűztem, hogy csak akkor gyógyítsd meg, ha nem kell többet szenvednie. „Jézus, Jézus, segíts!” – tört fel belőlem ez a csodálatosan szentséges, és minden tiszteletre méltó név. Talán csak az őseink torkából szakadt fel így ez a név, amikor a törökök elleni csatába rohantak. Egyszer csak éreztem, hogy a kezeimtől kezdve az egész testemen áram fut keresztül, ez mindaddig tartott, amíg magától meg nem szűnt. Lehetett érezni a Lélek jelenlétét, amely a zsidó ápolónőt is arra készítette, hogy felálljon és ő is megfogja a kezünket. Ennek a jelenségnek a végén elengedtük egymás kezét, és megfoghatatlan módon, de tudtam a lelkem legmélyén, hogy Kati meg fog gyógyulni. Pedig nemsokára rá a bal fele is éppen olyan rángatózásba kezdett, mint az előbb, és teljes kómába esett. Egy-két óra eltelte után látom, hogy kezdi emelgetni a lábát. Mondom az ápolónőnek: én azt hiszem, a gyerek bepisilt, és égeti. Megnéztük: tényleg. Egy idő után megint. Mindig jobban világos lett, hogy a beteg kezd életjelt adni magáról. Volt ott egy katolikus pap a zsidó kórházban. Időközben, még az imánk előtt, eljött, és feladta a gyermekre az utolsó kenetet, vagyis a gyógyulás szentségét. Igen meg volt rázkódtatva, mert még fiatal pap volt, és mondta is, hogy ez az első, hogy egy haldokló gyermeknek hozta a szentséget. Az unokanővérem is bejött közben, de én akkor olyan rosszul lettem, mert hallottam – habár más nem hallotta –, ahogy a Kati mondta: „Mami, segíts, Mami, segíts!” Hányynom kellett. A lelke már kész volt, de a teste még nem.

Lehajolt hozzánk az Úr

Közben jött az orvos, és én könyörögtem neki, hogy adjon valami orvosságot a Katinak, hogy legalább a vére ne legyen ilyen híg, hogy ne kelljen szivattyúzni. Ilyenkor rendes körülmények között úgynevezett „piatelets”-eket szoktak adni, ami a vért sűríti. „Kedvesem – mondta –, értse meg, teljesen fölösleges, már semmit sem fog segíteni, bele kell nyugodnia.” Ugyanis amikor rosszul lett és kómába esett, minden orvosságot megszüntettek. Közben mind élesebbek lettek az életjelek, és már az orvos is azt kezdte hajtogatni: „Azt hiszem, itt csoda történt.” Ezekben a napokban bent aludtam a kórházban, és július 8-án reggel fél három körül, amikor bementem a beteghez, akivel már állandóan volt egy ápolónő, látom ám, hogy az én kis Katikám kinyújtja a karját és kiveszi a pipát (amin keresztül a vért szivattyúzták) a szájából. Valóban csoda lett! Isten csodája! Mire reggel fél nyolckor jöttek az orvosok, mert persze mint a futótűz, elterjedt a híre, Kati már ült az ágyban és reggelizett, még hozzá főtt tojást. Mikor kérdezték az orvosok, mi történt, csak annyit mondtam, hogy több dolog van a világon, mint amit mi el tudunk képzelni. De az ápolónő mosolygott: mi tudjuk, ugye? Valahogy úgy éreztem, hogy nem szabad ezt a drága kincset kitenni a hitetlenségnek.

Kati kérte, hogy kapcsoljam be a televíziót, mert akarja a rajzfilmeket nézni. „Kati – mondom –, ma nem szombat van, már hétfő. Sokat aludtál, arany szíved.” Erre Kati elkezdte nekünk mesélni, azon a drága, gyenge kicsi hangján: „Anyu, tudod, azt álmodtam, – de ez nem is volt álom, hanem ezek a dolgok egymás után történtek –, hogy kértem oxigént, mert

nem kaptam levegőt. *(Ez igaz, mert pénteken este kért oxigént, az orvos jött is, megvizsgálta, de azt mondta minden rendben van, csak hallucinál.)* Mire hozták az oxigént, meghaltam. Akkor ti imádkoztatok értem az ágyam körül. Te azt mondtad az Istennek, mentsen meg, mert én vagyok a te elsőszülötted. *(Ezt nem mondtam, de ő belelátott a lelkem legmélyébe.)* És akkor vettetek nekem egy fehér koporsót, fehér ruhát és a fejemre egy fehér kendőt, mert tudod, Mami, hogy utáltam a parókát, és akkor elvittetek a magyar templomba. Ott a mise közben olyan furcsa érzés volt, elkezdtem emelkedni, és ti is jöttetek velem, de csak ... hogy is hívják, Mami, azt a helyet? – A Tisztítótűz. – Igen, a Tisztítótűzig, tovább nem tudtatok jönni, de én felmentem a Mennysországba.” Elhallgattunk. Aztán, hogy megtörjük a csend komolyságát, az ápolónő megkérdezte: „És, Kati, voltak ott házak?” Komolyan visszagondolt. „Nem” – mondta –, csak arany és ezüst felhők.” Én megkérdeztem: „Voltak ott emberek?” Bizonyos visszatekintés után: „Nem, csak lelkek. Olyan jó volt, Mami, nem éreztem semmi fájdalmat.” Megrázkódtam a szívem mélyéig, most éreztem át csak igazán, hogy azok a csendeseltűrt fájdalmai milyen borzalmasak lehettek annyi éven keresztül. Talán már meg sem tudta nevezni, hiszen már nem is emlékezett arra, milyen egészségesnek lenni. „De – folytatta –, Mami, te mindig sírtál a farmon, mindig sírtál, és én visszajöttem.” Annyira szeretett, hogy vállalta a még eljövendő szenvedéseit, hogy megvigasztaljon. De most még nem tudtam erre gondolni, csak nagyon hálás voltam Istennek, és boldogan szorítottam gyermekemet a szívemre, és azt hittem, hogy többet sohasem lesz beteg.

6. Lélekben mindig Istennel

A természet ölen

Az orvosok megállapították, hogy a teljesen elrákosodott csontvelő egyszerre teljesen normális vérsejteket kezdett termelni. Erre aztán mindjárt adtak neki vért, stb., hogy felerősödjön, és egy hét után összenéztünk Katival: immár hatvan ötödször tartunk hazafelé a kocsival a kórházból. Az elmúlt hét alatt nagyon sokat sírtam, de ezek a hála és az öröm, a meghatódottság könnyei voltak, ahogy a kórházi ágyban, félig ülve, egyik szent éneket a másik után énekelte. Már kezdtem is a szívem mélyén megnevezhetetlen érzéseket táplálni. Talán féltékenység, rossz sejtetem, mert ha testben itt volt is, észrevettem, hogy teljesen túlvilági dolgokkal van elfoglalva. Ez a magaviselete mindvégig jellemző volt rá. Most csak a boldogságára gondoljunk, ahogy a testvéreivel megölelték egymást. A ház még nem volt olyan kényelmes, mert a szép új ház után belecsöppentünk egy ilyen öreg kis farmházba; nem volt könnyű, de azért megpróbáltuk otthonossá varázsolni. Katit ez mind nem érdekelte. Élvezte a szép természetet, a nagy, óriási fákat a ház előtt. Ki szoktunk ülni a kis nyári szitaházba, és élveztük a madarak ezerféle csipogását; a fecskék egész alacsonyan röpködtek. A város után már el is felejtettük, hogy így zsong az élet, ezer megújulásában, a virágok mindenféle illatával vegyülve. Az ember lelke ilyen légkörben akaratlanul is az Istenhez emelkedik. Élvezte, hogy nem kellett parókat viselnie, kimehetett úgy, ahogy volt. Élvezte ezt a szabadságot, és a szent dolgok el nem hagyták az ajkát. Közben megerősödött. Elmentünk egy (azt hiszem) olasz-magyar focimeccsre is. *(Magyarországról jött a csapat.)* Rendkívülien élvezte, és persze kipirult arccal a magyaroknak drukolt. Már nem emlékszem, de azt hiszem, mi győztünk. Voltunk a Szent József bazilikában is. Le is fényképeztem testvéreivel együtt, ahogy kitárt karokkal mutat a nagy felírás felé: „Szent Év 1975”. Beíratam az új iskolába is Candiac-ban, immár a hatodik osztályba.

Újabb visszaesés. Önvádak és fantáziák

De közben nekem kezdett gyanús lenni, hogy igen sápadt volt, és a szemei különös fényben csillogtak. Alexandra születésnapján, augusztus végén, már feküdt az ágyon és borzalmas fejfájásról panaszkodott. Rohantam vele az orvoshoz: semmi. Én csak nem akartam elhinni, ugyanazok a borzalmas tünetek, mint azelőtt. Kilövellő hányás, fejfájások. Megint vittem az orvoshoz, most már megkezdte az iskolát. Az első nap éppen csak egy órát tudott maradni az új osztályában, már vinnem kellett a vizsgálatra.

Dr. Rosenberg megvizsgálta a szemeit. Szótlanul eltette a műszerét. „Azonnal rádiumsugárzás” – mondta. „Nem” – ordítottam. „Nem engedem. A gyógyszerkezelést engedem, de a sugárzást nem.” Magamon kívül voltam. Mintha nem is én néztem volna rá. Kimondhatatlan, mennyire féltem attól, hogy a sugárzás valami módon az intelligenciájában kárt tesz; biztosan teljesen alaptalanul. De én is keresztülmentem, azt hiszem, mindazokon az önvádakon, fantáziákon, amelyeken más szülők ilyen esetekben. Biztos voltam benne, hogy azért lett beteg Kati, mert dolgoztam, és talán nem táplálkozott elég rendszeresen vagy nem eléggé tápláló ételeket evett. Akkor féltem, hogy talán azért lett beteg, mert mindig ideges légkörben volt, mert amikor a munkából hazamentem, fáradt voltam, nekiálltam főzni, s mire elkészült a vacsora, persze senki sem volt éhes, mert hat óra körül mindenki harapott valamit. Minden vacsora egy csatatér volt: én azért voltam mérges, mert azok után, hogy fáradtam, megfőztem a jó vacsorát, ők pedig azért, mert rájuk erőszakoltam. Nem gonoszságból, hanem

mert akartam, hogy egyenek. Aztán biztos ez a fertőzött levegő, a sok radioaktív anyag a levegőben. Sokszor már az orvosokat is teljesen megbolondítottam, mert egy időben pl. rögeszmém lett, hogy biztos azért lett beteg, mert amikor a bárányhimlő-oltást megkapta, az óvoda kezdete előtt, igen lázas lett, alighogy megkapta az injekciót. Biztos nem volt meg a szervezetében ez a betegség, és most a szervezete, azok a kis fehér katonák, üldözik az injekció által beoltott bacilust. Azért termelődnek újra és újra a fehér vérsejtek, mert keresik ezt az idegen bacilust. Az orvosok mondták, hogy biztosan azért lett lázas, mert akkor már benne volt a betegség a vérében.

Akárhányszor hozott az újság valami jó hírt a leukémia gyógyítására, rohantam az orvoshoz, mutattam neki a lapot. – Ne higgyen el mindent, amit az újságban olvas. Higgye el, ha valami új gyógyszer létezik, ez a kórház lesz az első, ami tud róla. – Akkor ajánlottam, mi lenne, ha levegőváltásra vinném. Már sokszor nem is feleltek az ötleteimre. Visszatérve az utolsó vizsgálatra, a sors úgy hozta, hogy a rádiumsugárzó osztály be volt csukva, és így elkezdték a gyógyszerkezelést, még aznap.

„Ne sírj, Mami”

Hazafelé már nem bírtam magam fékezni, pedig mindig vigyáztam rá, a legnagyobb lelki erőfeszítéssel, hogy mindig derűs, biztató legyek előtte, és keservesen sírtam. Erre ő egy idő után csendesen, nyugodtan azt mondta: „Ne sírj, Mami, az én misszióm még nincs befejezve.” – Annyira meglepődtem ezen, meg ahogyan mondta, hogy egyből lecsillapodtam.

Az iskolában nagyon szerették; nem sokat járt, csak három hétig, de annyira megszerették, hogy a temetésén az egész osztály megjelent. Keservesen sírtak a gyerekek. Én csak ültem, mint akit letaglóztak, mintha mindez nem is velem történt volna, hanem csak szemlélő lennék. Csak rohantam a kocsiba, mert senkivel nem volt lelki erőm beszélni. Kislányomat az ölembe húztam, szinte elbújtam a háta mögött. Tudom, csak a temetése után egy hónapra, Halottak Napján, amikor egy asszony keservesen, hangosan sírt egy friss sírnál, akkor sírtam először a temetőben, mert ez úgy hatott rám, mintha egy kést fordítottak volna meg a szívemben. Ez a lelki letargia is a jó Isten gondoskodása, hogy megmentse az embert nagy fájdalmában a lelke meghasadásától.

Kati álma új otthonában

A gyerekek nagyon szerették; igazán mondom, nem képzelődésből, de volt benne valami fenségesen vonzó. Mindenki kedves volt, mindig mosolygott, finom, csendes modora volt. Olyan szépen írt, hogy a gyerekek körbeállták a padját, úgy csodálták. Közben éjjelente sokat szenvedett, nem tudott aludni. Sokszor egész éjjel borogatnom kellett a fejét, csuklóit, lábait, hogy a lázát levegyem. A fejét egy kendővel elszorítottam, mert ez némi megkönnyebbülést adott. Még az orra hegye is fájt, de annyira, hogy többször ismételte: „Mami, ezt nem lehet elmondani, mennyire fáj.” Úgy aludtam, mint a macska, a legkisebb neszre fent voltam. Egyszer éjjel álmában keservesen sírt. Felugrottam, hogy felébresszem. „Mami – mondta –, miért keltettél fel? Azt álmodtam, hogy az Úr Jézus lejött a keresztfáról és megmutatta vérző kezeit. Mondta, hogy a rossz emberek tették ezt. Amikor felkeltettél, visszament a keresztfára.” Nagyon rosszul éreztem magam napokig. Mint egy bűnös; mint ahogy az is vagyok.

Hűséges kutyája

Már kezdett megjönni az ősz. A fák itt-ott már színesek voltak. Néha be kellett fűteni a fakályhába, ami a konyhában egy sarokban állt. Kellemesen ropogott a tűz, emlékeztetett

gyermekkori éveimre. Mondhatom, a mai gyermekek éppen úgy élvezik. Mellé tettünk egy kényelmes fotelt, és Kati ott szokott üldögélni vagy feküdni. A kiskutyánk, amit valaki azért adott nekünk, mert igen vad volt és több gyereket megharapott, csendben feküdt Kati előtt, aki így órák hosszat simogatta a fejét. Amióta a farmra jutottunk, mindig mondta, hogy szeretne egy kiskutyát, de hogy közben ezt a kutyát ránkvarrták, elmaradt. „Mami – mondta egyszer –, nekem már ez a kutya is jó.” Megjegyzem, amikor Kati bőröndjét hazahoztam a kórházból éjjel, halála után, a kutya végigszagolta minden ruháját; ember nem igen tud jobban gyászolni, mint az a kutya; nemsokára bele is pusztult.

Karácsonyi verse

Így, ahogy a kellemes csöndben üldögéltünk – kint elég nedves, borús idő volt –, elkezdett Kati karácsonyi énekeket énekelni. Zsuzsi, aki valami rajzolás félével volt éppen elfoglalva, azt mondta: „Még kicsit korán van karácsonyi énekeket énekelni.” Október eleje volt. „Mami, ugye, nem baj, ha most énekelek?” – kérdezte kissé megbántottan. „Nem, nem” – mondtam. „Azt lehet akármikor.” De valami igen rossz sejtelem vett rajtam erőt. Akkor délután egy édes kis karácsonyi verset is írt angolul.

Christmas night

I saw a star so bright,
In the darkness of the night.
It led to a manger
And there I saw the cutest little stranger.
Then my heart felt so light,
For this was the most beautiful sight.
Right above His head was a dove,
And I really felt His warm Love.
There the animals lay.
And they did stay,
To warm the Saviour,
Who's born today.

Karácsony Szenteste

Láttam egy fénylő csillagot
Az éj sötétjében.
Egy kis istállócskához vezetett,
Ahol egy édes kis csöppség nyugodott.
A szívem olyan könnyű lett
Ahogy élém tárult a legszebb látvány:
Feje felett egy galamb volt,
És átítatta lelkem a szeretet!
Az állatok körülötte feküdtek,
És leheletükkel melengették
A Megváltót, Ki ma született.

Testvére, Zsuzsi, ezt el is szavalta karácsonykor az iskolában a tanítók kérésére.

7. Jézus haza hívja

Legmélyebb vágya

Sokszor – talán csak aki nagybeteg mellett van, az érti meg – szerettem volna megrázni, hogy „Gyógyulj meg!” Szerettem volna kirázni belőle a betegséget. Most már bármit mondott vagy csinált, csak a Jézus, csak a Jézus. Egy verset kellett írni az iskolában, el is kezdte, de, mint mindig, a végén itt is Jézus került a versbe. Egész felforrtam. Bocsássák meg türelmetlenségemet, de majd megértik, hogy később annál nagyobb lesz az a teljes önátadás, amivel Katit az Úr Jézusnak ajánlottam.

Ezt a kis verset, amit ő írt, és ami az ő kis fel és lezuhanó életét és az Úr Jézus utáni vágyát fejezi ki, itt leírom, hogy egy kicsi bepillantást nyerjenek egy tiszta lélek Krisztus utáni vágyakozásába.

Beneath the sea so far far away
I saw a seashell lay.
Sometimes the sea's so calm
It won't even touch my palm,
But sometimes a little boat
Won't have the strength to stay afloat.
Then I saw a dove
and suddenly my heart
was filled with love.
There stood Jesus calling
Come, come, come.

Messze, messze a tengerparton
Egy kis kagyló nyugodott.
Néha a tenger olyan csendes,
Hulláma alig érinti tenyerem.
De olykor a kis csónaknak
Nincs ereje megbirkózni vele.
Hirtelen egy galambot láttam,
A szívem megtelt szeretettel.
Ott állt Jézus, hívott:
„Gyere, gyere, gyere...”

A halál küszöbén

„Karcsipapa – kérte a nagyapját –, add kölcsön a mankódat, már nagyon nehezen tudok járni.” Bizony, ahogy néztem az ablakból, hogy jött vissza a postaládától, alig-alig vánszorgott, mint akinek egy világ nyomja a vállát. El is indultam eléje. Elfacsarodott a szívem. Istenem, már nem bírom nézni ezt a szenvedést. Ha valaki igazán szeret valakit, akkor már nem lehet kívánni önzésből, hogy itt tartsuk tovább azt a szeretett személyt.

Végre megértettem Isten akaratát. Nagy irgalmából megmutatta nekünk, hogy Ő az élet Ura, és hogy hallja imáinkat, és ha akarja, egy pillanat alatt vissza tudja adni az életet. De ez nem az Ő akarata volt ebben az esetben. De a végén mindent a mi lelki javunkra fordít.

Megjött az ősz. A falevelek szép lassan hullottak. Kicsit hűvös volt. Már lehetett látni a párát, ha az ember lélegzetet vett a friss őszi levegőből. Ez a gyerekeket nem zavarta, vidáman futkostak, kergetőztek. Tele voltak izgalommal. Éppen disznóölésre készültünk. Itt voltak Kati keresztszülei is a három keresztyerekemmel. Csak Kati feje feküdt az ölemben. Alexandra is bent volt velünk, ő még csak három és fél éves volt. Odabújt hozzám. „Én akarok a Mami ölébe ülni.” S Kati kérlelő szemekkel nézett rá. „Hadd maradjak itt még egy kicsit, te még máskor is itt lehetsz.”

Utolsó útja a kórházba

Még aznap délután bevittem a kórházba, mert a láza egyszerre felfutott, és semmivel sem bírtam lenyomni. „El akarsz búcsúzni a gyerekektől?” – kérdeztem. „Nem – mondta – csak jobban fáj.” Ez volt az utolsó útja.

Bent rögtön vérképet vettek, egyiket a másik után. Kati borzasztóan félt, mert már nem volt véna a karjában. Azért is imádta Jézus Vérző Kezeit, mert fájdalmában összekapcsolta a kettőt. Az orvos a legújabb orvosságokat próbálta ki, mert most már úgyis mindegy volt. Semmi sem segített. A szervezete minden orvosságra ellenanyagot termelt ki.

Búcsú testvéreitől. Bocsánatkérése

Reggel levittem a tolószékben a kis üzletbe, nézegettünk, keresgeltünk, közben megállapodtunk egy kis telefonkönyvecskénél, amibe beleírta a fontos számokat és címeket. Délután a testvérei bejöttek meglátogatni édesapjukkal, de már nem volt ereje kikísérni őket. Szeretettel csókolta meg őket utoljára.

Másnap még evett egy kis kását. Akárhányszor azt főztem ott a kórházi kiskonyhában, mindig elmondtuk: „Kása, kása, Isten áldása”. Valóban, amikor a szája tele volt sebekkel, ez volt az egyedüli étel, amit meg tudott enni. Sokszor csak ez tartotta benne az életet. A szomszéd szobában az a kislány, akinek csontrákja volt. Egész éjjel sírt. „Szegény – mondja Kati –, mennyire szenved.” Másnap már Kati alig tudott beszélni. Az ujjain elsorolta, hogy „Én szeretem a Mamit, az Édesapám, a Zsuzsit, az Alexet, az Irén mamát, Karesi papát stb.” Sírt, hogy sajnálja, hogy a betegsége miatt olyan sokszor elrontotta a születésnapokat, ünnepeket. „Egyetlen mosolyodért elcserélném azt” – mondtam neki. Soha nem szokta tenni, de most kért egy tükröt. Hosszasan vizsgálta magát. „Szép vagy – mondtam – még így haj nélkül is, tökéletes kis pofid van.” Csak mosolygott. Eszünkbe jutott, amikor jobb napjaiban, ha a televízióban mutatták a „Miss Teen Canada”-t, szokott csinálni magának egy szalagot, ráírta: Miss Teen Canada, és fel-le parádézott nekünk. Nagyon szeretett „dress-up”-ot játszani a testvéreivel.

Este újra bejött az édesapja, akkor már nem tudott beszélni. Csak amikor egy idő után az apja felkelt, hogy indul, akkor csak olyan nyöszörgő hangon kérlelte: „Ne...”

Utolsó szentáldozása

Reggel bejött Csilla atya, hogy feladja az utolsó kenetet. Hosszan beszélgettem vele. Habár Kati már nem tudott beszélni, észrevehetően megnyugodott az Úr Jézus látogatása után. Megkezdődött a haláltusája. Könyörögtem az orvosnak, hogy adjon fájdalomcsillapítót intravénásan, mert még így félig eszméletlenül is az ég felé fordította a szemeit, olyan fájdalmai lehettek. A száját egész nap kis fapálcikára csavart vattával vizeztem, mert ki volt száradva, nyelni nem tudott. Tettek mellé párologtatót, s ráterítettem kedvenc kis takaróját, amit mindig magával vitt a kórházba is, egész kicsi kora óta. Az ápolók nem akarták, hogy

betakarjam, de – érdekes – az ember ilyen helyzetben szinte eszelősen ragaszkodik kis dolgokhoz. De azért egy kicsit mégis lejjebb húztam.

A kis fekete feszület, mint mindig, most is ott volt az éjjeliszekrényén. A sok kórházi ápoló és munkás egymás után jött be a szobájába, mert a hosszú évek során igen megszerették. Szemeiket a keresztre szegezve, majd meg az ott pihegő, összetört kis testre tekintve keservesen siratták.

A férjemet az éjjel behívták, mert nem találták a Kati pulzusát, és azt hitték, itt a vég. De aztán megint jobban lett. Egy darabig ott ültem a széken, de aztán igen kirázott a hideg, mert már három napja sem nem ettem, sem nem aludtam. Még a kávé sem tudtam lenyelni; ha ránéztem a szenvedő gyermekemre, úgy éreztem, az egész torkom összeszorul. Kértem ott egy nagyon kedves idősebb ápolónőt, hogy legyen szíves felkelteni, ha véletlenül valami lesz, mert muszáj egy kicsit ledülnöm. Ruhástól lefeküdtem a Kati mellett levő üres ágyra, és a fáradtság rögtön erőt vett rajtam. Egyszer csak mintha valaki a szó szoros értelmében lerúgott volna az ágyról. Olyan éber lettem, mintha soha nem aludtam volna. Ránézek Katira, látom, hogy az egész teste vonaglik, és láthatólag mélyebb kómába esett. Hívtam az orvost, aki újabb injekciót adott, és vizsgálat után azt mondta, olyan erős a szíve, hogy talán egy hétig is elhúzza így a kómában.

Legyen meg a Te akaratod

„Istenem, ne tovább! Irgalmazz, Uram! Katikám, elengedlek! Jöjj el, Jézus, jöjj el Katiért.” Könyörögtem. „Ne hagyd többet szenvedni.” Egy nő is ott volt a szobában, az édesanyja annak a kislánynak, akinek csontrákja volt, és az éjjel is igen beteg volt. Azt mondja nekem: „Engedje el a fejét, mert akkor nem tud meghalni.” Erre én szinte méltatlankodva mondtam neki: „Ne féljen, ha az Isten kész, akkor úgysis eljön.”

Erre mindenki észrevétlenül kiment a szobából. Letérdeltem a földre, a keresztet a Kati és az én kezembe fogtuk, és elkezdtem imádkozni a Miatyánkot, de úgy, ahogy még sem azelőtt, sem azután nem imádkoztam. „Jöjjön el a Te Országod, Legyen meg a Te akaratod... Neked adom, Istenem, a gyermekemet. Nem azért, mert úgysis az lesz, amit Te akarsz, hanem azért, mert láttam nagy kegyelmedet. Megértettem az akaratodat. Nehezen, én, kis tudatlan féreg, szabályokat szabva, hogy csak úgy add vissza, ha nem fog szenvedni.”

Hát ő szenvedett, magára vállalva pontosan három hónapot a lelkünk üdvösségeért. A szenvedés kegyelme rejtély, de átformálja a lelkeket. Köszönöm, hogy így égtünk a kohóban.

Utána elimádkoztam egy Üdvözlégy, Máriá-t, akinek nagy tisztelői vagyunk. Az Ő gondviselésébe ajánlottam a Katikám. Majd azt mondtam: „Add a drága kis kezedet az Édes Jézus Vérző Kezeibe.” Ahogy ezt kimondtam, kilehelte a lelkét. Hazatért, és végre megnyugodott az Atya Tenyerén.

Zárószó

Kimondhatatlanul sok kegyelem forrása lett ez a csodálatos, Istennek felajánlott, rövid, de lélekben érett gyermeki élet.

Temetésén úgy éreztem, mintha nem is gyermek lett volna, hanem egy csodálatos lélek, akit Isten, bűnös emberi létemre, az én gondviselésemre bízott egy rövid időre.

Ezt a kis könyvecskét nem azért írtam, hogy bánatomat elsírjam. Nem én vagyok az első édesanya, akinek el kellett válni szeretett gyermekétől. Kati sem az első gyermek, akinek oly sokat kellett szenvednie, hiszen mindnyájan magunkban hordjuk szenvedéseinket, és minden ember életéről könyvet lehetne írni.

Legnagyobb lelki vágyam, hogy megérezzék, és életüket aszerint irányítsák, milyen más szenvedni, ha életünket egy nemes célért, Isten országának építéséért, lelkek megmentéséért ajánljuk fel. Tudjunk beletemetkezni Krisztus fájdalmába; akkor, mint egy vízcsepp a tengerbe, beleolvadunk az Ő nagy szeretetébe, ahol elégünk égő áldozatul; mint a pára, melyet felszív a ragyogó napsugár, úgy szívódunk fel mi is, leszünk egyek az Atyával. Vele és Benne, egyek, az örök életre.

Ez a felirat áll Kati sírkövén:

*„My Life, my Heart, I gave,
My Soul is in His Care...”*

*„Életem, szívem adtam,
Lelkem örökre az Övé.”*

Adatok

<i>Neve:</i>	Catherine Maria Göncz
<i>Szülei:</i>	Göncz József és Posch Jolán
<i>Született:</i>	1964. március 12., délután 2:45. St. Mary's Hospital, Montreal
<i>Először kórházban:</i>	1970. február 2. Jewish General Hospital, Montreal Orvosa: Dr. Arthur Rosenberg, Haematology
<i>Először halálán:</i>	1975. július 5. – Bevittem a kórházba 1975. július 6. – reggel kómába esett 1975. július 8. – reggel 2:45-kor magához tért a kómából (Pontosan három hónapig élt ezután)
<i>Utoljára kórházban:</i>	1975. szeptember 28. 1975. október 5. – Utolsó vasárnap, hogy testvérei meglátogatják.
<i>Meghalt:</i>	1975. október 8-án, szerdán reggel 2:45-kor
<i>Temetése:</i>	1975. október 10-én, pénteken Magyarok Nagyasszonya Plébánia
<i>Iskolái:</i>	Our Lady Queen Mary of the World, Laflèche (Most: St. Hubert, P.Q.) Ötödik osztályos koráig St. Raymond's School, Candiac, Que. Hatodik osztály

Fényképek

8 éves korában

Utolsó fényképe – mint cserkészleány

Édesapjával és Zsuzsi testvérével ((Katika áll)

Utószó

Minden hívő ember életének folyama, munkája, öröme és szenvedése arra hivatott, hogy Istenbe torkolljon. Az Úrnak legyen hála azért, hogy vagyunk, hogy életünket nap mint nap, újból és újból alakíthatjuk és egymást kölcsönösen segíthetjük e cél elérésében. Életünk főműve saját történetünk, az, amivé válunk. Ezzel tudjuk Istent legjobban megdicsőíteni, és életünk értelmét megtalálni.

Van, aki már gyermekkorában igazi művészi szintre tud emelkedni. De ez ritkán adatik meg. Jézus viszont minden gyermeket magához hív, mert látja lelkük tisztaságát és egyszerű, áttetsző lelkesedését, a szépre és a jóra mindig kész szívüket, amelyekben olyan könnyen felragyog Isten csodálatos jelenléte.

Hogy Istent tükrözni tudja egy lélek, az nem évek kérdése. A Bölcsesség könyvében olvassuk: „rövid idő alatt hosszú utat tett meg”.

Ez áll Göncz Katikára is, aki rövid 12 év alatt célhoz ért. Nála nem volt szükség arra, hogy Isten görbe vonalakkal is egyenesen írjon, mert életútja egyenesen felfelé ívelő pálya volt minden kacsaringó nélkül a beteljesedés felé.

Isten olyan szülőket adott neki, akik mindennapi magatartásukkal erre a pályára helyezték életének kis kocsiját. Ez a pálya olyan réteken vitt keresztül, ahol pompáztak a tiszta öröm virágai, de nem hiányoztak a szenvedés tövisei sem. Édesanyja írása jól bemutatja, milyen lélekkel álltak hozzá szülei, hozzátartozói, barátai Katika életútjához.

Ez a kis életrajz indítson minket is hálaadásra a jó Istennek, hiszen Katika egyházközségünkben nőtt ki és emelkedett az Úrhoz. Az ő napsugaras, az életre, annak örömeire és szenvedéseire igent mondó lelkülete legyen mindnyájunk ihletője! Ezért bocsátja útjára a montreali Magyarok Nagyasszonya Egyházközség ezeket a sorokat 1988 augusztusában.

P. Csókay Károly, S.J.
plébános